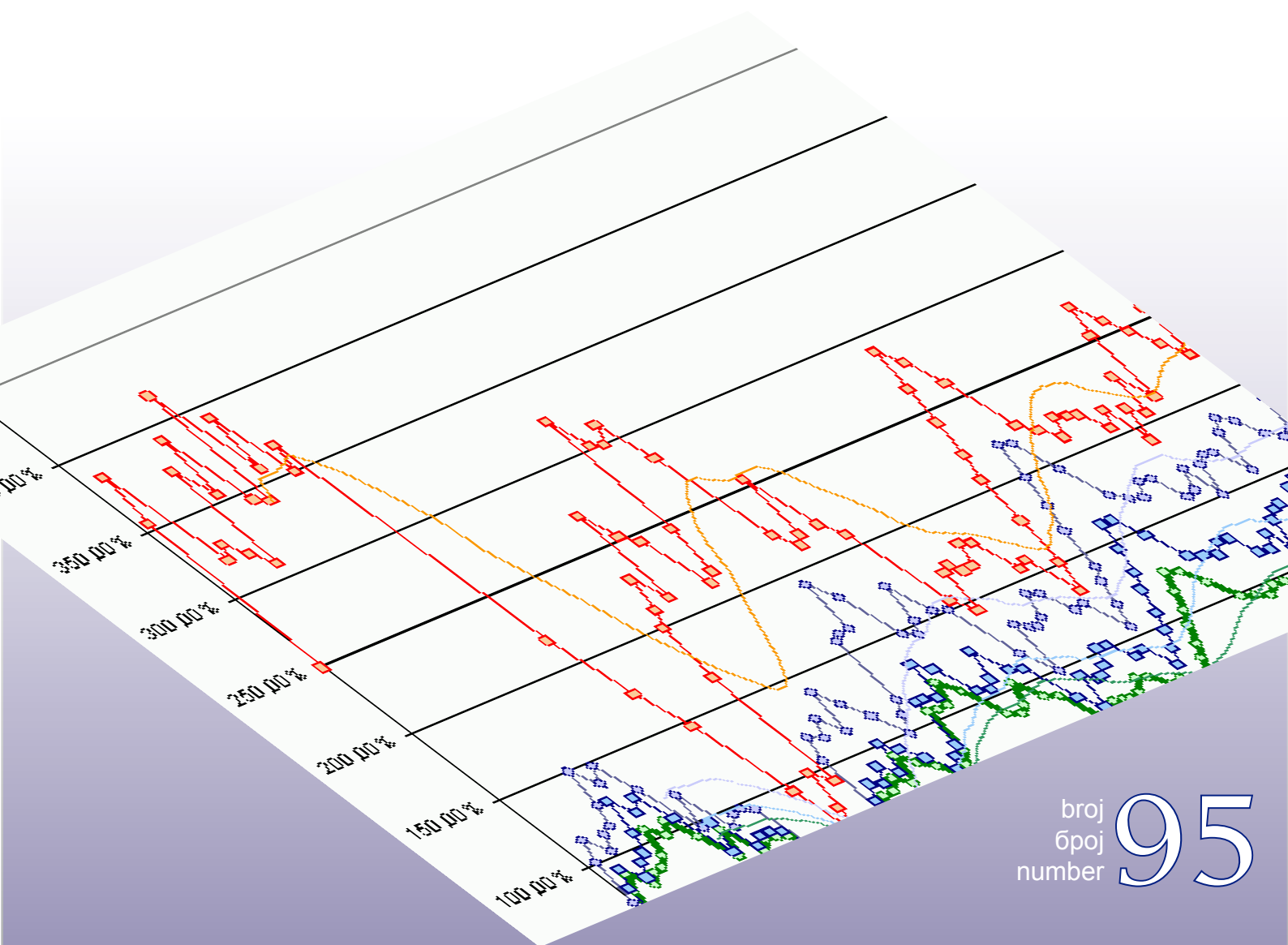

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

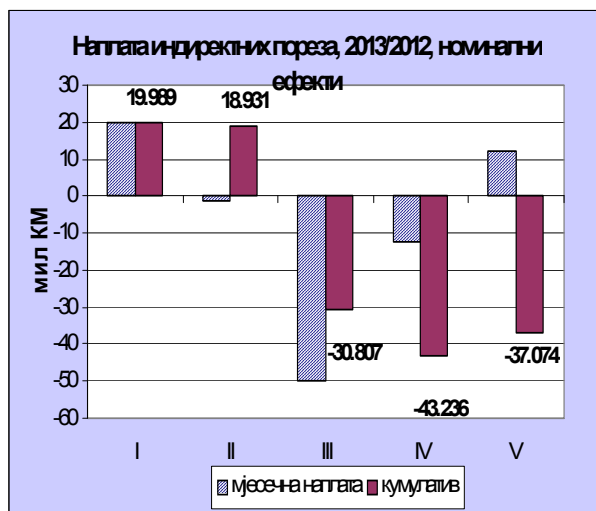
Oma Bilten

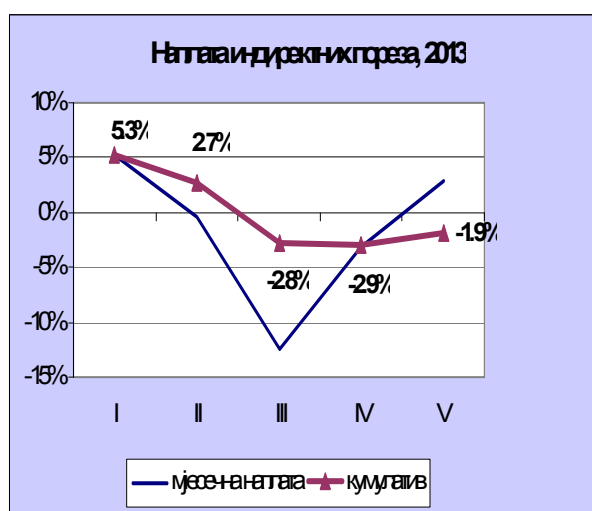
broj
број
number **95**

Уз овај број

Према прелиминарном извјештају УИО по врстама прихода у мјесецу мају наплаћено је бруто прихода од индиректних пореза 3,3% више него у истом мјесецу 2012. Како је истовремено исплаћено више поврата за 5,8% нето раст прихода у мају је износио 2,8%. Посматрано на нивоу периода јануар – мај 2013. раст бруто прихода од индиректних пореза је износио 0,96%. На нивоу пет мјесеци исплаћено је 16,7% више поврата, што је у коначници резултовало мањком прихода од 37 мил КМ (Графикон 1), односно падом од 1,9% (Графикон

Графикон 1

Графикон 2

2). У првих пет мјесеци 2013. негативни трендови су забиљежени код свих главних група прихода од индиректних пореза. Ипак, позитивна кретања у мају су довела до смањења дубиозе код прихода од акциза, док је код нето ПДВ-а дошло до симболичног смањења. У мају 2013. забиљежено је снажно повећање наплате акциза на дуван од 14,8%, домаће деривате нафте од 34,1% и групацију производа коју чине алкохол, пиво, вино, алкохолна и безалкохолна пића, 7,1%. Снажан пораст прихода од акциза на увезене цигарете односи се углавном на цигарете из Хрватске пред улазак Хрватске у ЕУ. Тиме су се остварила предвиђања Одјељења (вид. Билтен бр. 88/89) да ће произвођачи цигарета из Хрватске, у циљу задржавања тржишта након уласка Хрватске у ЕУ, примијенити стратегије које подразумевају што дуже одлагање примјене царина. С обзиром на висок удио цигарета из Хрватске у тржишту БиХ може се очекивати да ће гомилање залиха цигарета прије 1.7.2013. довести до значајног пада прихода од акциза у наредних неколико мјесеци.

др Динка Антић
шеф Одјељења

Садржај:

Успостава сарадње између пореских управа у ЕУ: Поуке за БиХ, II	2
Кретање робне размјене у периоду јануар - мај 2013	9
Прелиминарни консолидовани извјештаји: ЈР и Општа влада, Q1 2013	16

техничка обрада : Сулејман Хасановић, ИТ сарадник
лектор : Дарија Комленовић, проф. англистике

Успостава сарадње између пореских управа у ЕУ: поуке за БиХ, II¹

(пише: др Динка Антић)

Писмом намјере из септембра 2012.године Босна и Херцеговина се обавезала да ће, у склопу stand-by аранжмана са Међународним монетарним фондом, јачати сарадњу између пореских управа успоставом службене размјене података о пореским обвезницима. Систем сарадње пореских управа би требао бити договорен до краја маја 2013., док се његова операционализација очекује у другој половини 2013.године.

С обзиром да је БиХ тек у фази политичког договарања механизма сарадње пореских управа прави је тренутак да се појасне оперативни модели сарадње које је прописала ЕУ за своје чланице, које је, уједно, понудила и државама кандидатима за чланство и трећим земљама. У неколико наставака представићемо правни оквир и механизме платформе сарадње пореских управа у ЕУ у подручју директних и индиректних пореза, те изложити концептуални оквир могућег модела сарадње пореских управа БиХ.

Будући да је транспарентност у финансијским трансакцијама постала императив најразвијенијих држава у борби против глобалних пореских превара у оквиру исте теме у наредним бројевима билтена представићемо и глобалне механизме сарадње држава у подручју пореза које су успоставили Савјет Европе и OECD.

4. АРХИТЕКТУРА СИСТЕМА СЛУЖБЕНЕ САРАДЊЕ

Архитектура система службене сарадње пореских управа ЕУ, хијерархија у одлучивању и линије субординације приказани су на Графикону 1.

(а) *надлежна институција* - Свака чланица је обвезна да одреди надлежну институцију за спровођење Регулације и да о томе извијести Комисију. У начелу, у складу са организационом шемом у конкретној чланици, „надлежна институција“ може бити министарство финансија, управа прихода, пореска управа или нека друга институција надлежна за порезе. Комисија је дужна објавити листу надлежних институција у Службеним новинама ЕУ.

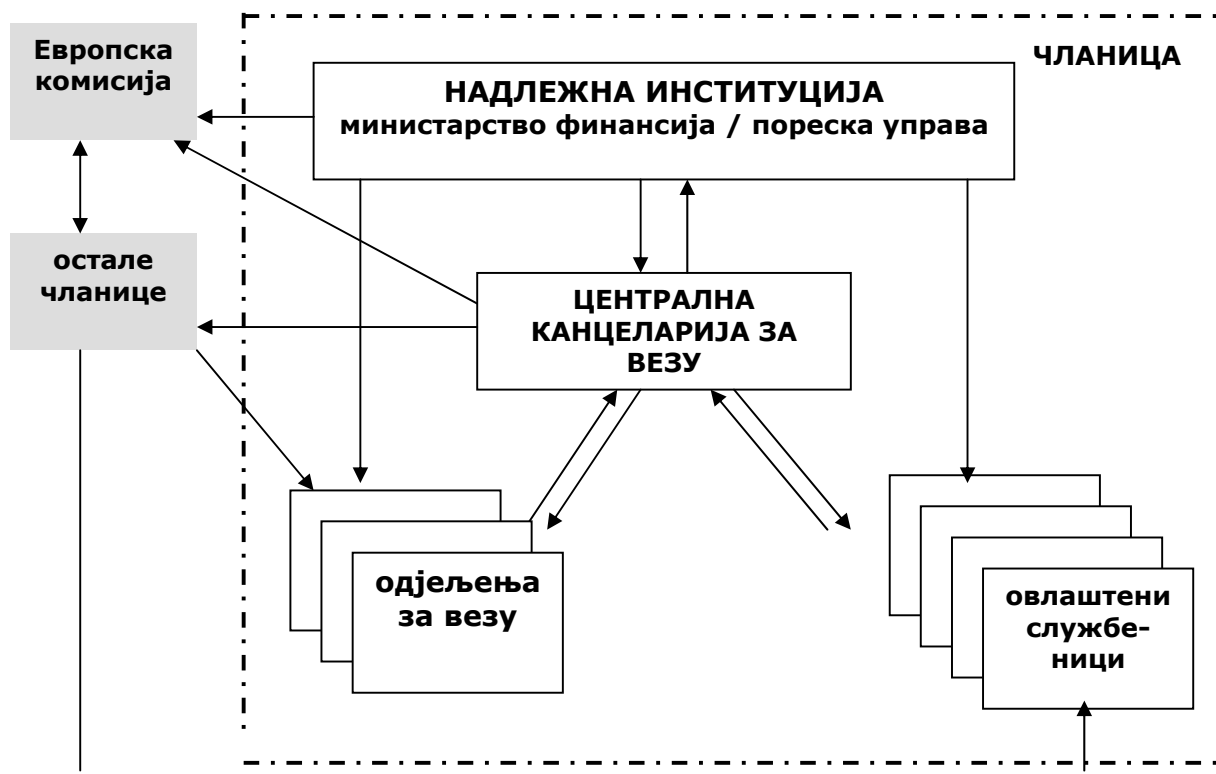
(б) *јединствена централна канцеларија за везу* - Свака чланица је обавезна да формира јединствену централну канцеларију за везу. Након оснивања централне канцеларије свака чланица је дужна да о томе извијести Европску комисију и остале чланице. Главни задатак централне канцеларије је успостављање и одржавање сарадње са чланицама ЕУ, а по овлаштењу и сарадња са Комисијом.

(в) *одјељења за везу* - Надлежна институција може да оснује и више одјељења за везу. Одјељењима за везу координише централна канцеларија за везу који је дужна да извијести централне канцеларије за везу осталих чланица о локацијама одјељења за везу уколико то истрага захтијева.

(г) *службеници – истражиоци* - Уколико је нужно остварити директну сарадњу са другим чланицама, нпр. у вези са одређеним комплекснијим или значајнијим истрагама надлежна институција може именовати службенике-истражиоце који ће добити овлашћења и који ће радити на одређеним задацима. Централна канцеларија за везу је дужна да води евиденцију

¹ Први дио чланка је објављен у Билтену бр. 93, април 2013

ових службеника, те је дужна доставити попис особа на захтјев централних канцеларија других чланица. Службеници који учествују у инспекцији и симултаним контролама се сматрају службеницима-истражиоцима у тим случајевима, у складу са условима које пропише надлежна институција.

Графикон 1: Архитектура система и шема координације унутар чланица и комуникације са осталим чланицама ЕУ (приказ аутора)

Рад одјељења за везу и овлаштених службеника координише централна канцеларија за везу. Уколико одјељења за везу или овлаштени службеници приме захтјев за размјену података директно од друге чланице они су дужни о томе извјестити централну канцеларију за везу. Одјељења за везу или службеници дужни су информисати централну канцеларију за везу и о одговору чланице по захтјеву друге чланице, као и у ситуацијама када се упућује захтјев за размјену података другој чланици. Захтјеви за размјену података који, да би им се удовољило, захтијевају дјеловање одјељења за везу или овлаштених службеника, изван територије на којој дјелују или изван оперативне надлежности, морају се одмах прослиједити централној канцеларији за везу, о чему се извјештава чланица која је упутила захтјев.

5. МЕХАНИЗМИ СЛУЖБЕНЕ САРАДЊЕ

Постоји висок степен прописаних механизма службене сарадње пореских управа у подручју ПДВ-а, акциза и директних пореза. Разлике се јављају само код неколико облика који су прописани само за одређене врсте пореза. Преглед механизма службене сарадње пореских управа по врстама пореза приказан је на Графикону 2.

5.1. Размјена информација по захтјеву

Размјена информација је основни обавезни механизам сарадње пореских управа. Код директних пореза механизам је јединствено уређен, док код ПДВ-а и акциза тај облик има два подоблика – размјену по захтјеву за информацијом и размјену по захтјеву за службени упит.

Графикон 2: Механизми службене сарадње пореских управа ЕУ (приказ аутора)

Поступак размјене подразумијева да надлежна институција једне чланице институцији из друге чланице, која је поднијела захтјев за доставом информација, доставља било коју информацију чија достава је прописана регулацијама или Директивом. Појам "институција која подноси захтјев" подразумијева централну канцеларију за везу, одјељење за везу или било којег службеника чланице који подноси захтјев за помоћ у име надлежне институције, док "институција којој се подноси захтјев" подразумијева централну канцеларију за везу, одјељење за везу или било којег службеника чланице који прима захтјев за помоћ у име надлежне институције. Земља чланица која је обавезна да достави тражене информације и документе треба да их што прије достави, а најкасније шест мјесеци од дана пријема

захтјева. Овај временски рок вриједи за ситуације када надлежна институција треба да обави одређене истраге. Но, уколико надлежна институција посједује све тражене информације она је дужна да их у најкраћем року прослиједи другој чланици, односно најдуже у року од два мјесеца. У специфичним ситуацијама и истрагама двије чланице могу билатерално договорити рок за доставу података. Оригинални документи се могу доставити само уколико то није у супротности са националним законима чланице која доставља податке.

У Директиви се наводи да информација која се потражује мора бити *"предвидиве важности"* за администрирање и спровођење пореских прописа за чланицу која потражује информацију. Појам *"предвидиве важности"* је уведен као стандард размјене информација. У начелу, овај стандард подразумијева да **размјена података треба да обухвати само релевантне информације**. Овај стандард истовремено обавезује чланицу која потражује податке да потражује само податке који су релевантни за домаће истраге, али и другу чланицу да достави све релевантне информације које се тичу одређеног случаја или обвезника. Стога, **Директива не даје слободу чланицама да непотребно оптерећују друге чланице са захтјевима за доставом информација које неће бити од велике важности за пореске власти у чланици која тражи информације, али, с друге стране, не даје ни слободу чланици која доставља податке да ограничава достављање података који се траже или њихов обухват.**

5.2. Размјена информација без претходног захтјева

Регулације за сарадњу у пољу ПДВ-а и акциза прописују и размјену информација без претходног захтјева. Размјена информација између чланица без претходног подношења захтјева може бити аутоматска и спонтана. У Директиви 2011/16/EУ размјену информација без претходног захтјева није експлицитно назначена, али како је прописана обавезна аутоматска размјена и спонтана размјена, може се закључити да су модели сарадње у овом дијелу у цијелости хармонизовани за све врсте пореза.

Разумљиво је да се услови аутоматске и спонтане размјене разликују код појединих врста пореза. У случају размјене информација о ПДВ-у надлежне институције чланица ће без претходно поднесеног захтјева прослиједити информације надлежним институцијама у другим чланицама у сљедећим случајевима:

- уколико се промет опорезује у земљи одредишта, а просљеђивање података од стране земље поријекла би повећало ефикасности и ефективност контрола у чланици одредишта;
- уколико постоје основане сумње да је дошло до кршења ПДВ прописа у другој чланици или постоји вјероватноћа да ће доћи до ПДВ превара;
- уколико постоји ризик од губитка прихода у другој чланици.

5.2.1. Аутоматска размјена информација (енгл. *automatic exchange*)

У случају аутоматске размјене података о ПДВ-у нужно је прецизирати врсте информација које се размјењују, дефинисати учесталост размјене информација и прописати поступке размјене информација. Земље чланице су дужне да предузму све нужне кораке и мјере да успоставе аутоматску размјену информација. Међутим, због обавезе размјене информација чланице не смију наметати нове обавезе обвезницима ПДВ-а.

Аутоматска размјена информација о акцизама је обавезна у случајевима:

- када једна чланица сумња или има сазнања да су се јавиле неправилности или повреда прописа ЕУ о акцизама у другој чланици;

- када постоји могућност да неправилности или повреде прописа ЕУ о акцизама у другој чланици имају реперкусије на другу чланицу;
- када постоји ризик од превара или губитак прихода у другој чланици.

У случају размјене информација о директним и осталим порезима прописана је обавезна аутоматска размјена расположивих информација о резидентима друге чланице у вези сљедећих категорија дохотка и капитала:

- личних примања;
- примања (накнада) директора;
- производа животног осигурања који нису обухваћени неким другим прописима ЕУ о размјени података;
- пензија;
- својине над непокретностима;
- приходима од непокретности.

Чланице су дужне да до 1.1.2014. обавијесте Комисију о категоријама о којима имају расположиве информације. Чланице могу да обавијесте друге чланице да им не достављају информације из одређене категорије дохотка и капитала. С обзиром да су аутоматском размјеном обухваћене информације које се до сада нису размјењивале или нису у довољном обиму Директивом је прописана динамика примјене овог најосјетљивијег сегмента размјене. Поред тога, прописани су и рокови дати чланицама да доставе статистичке податке о аутоматској размјени, те и рокови за израду подзаконских аката којима ће се детаљније прописати процедуре аутоматске размјене података. Прописани су и рокови дати Комисији за евалуацију трошкова и учинака аутоматске размјене и рокови за доставу извјештаја о проблемима у примјени Директиве. У наредним годинама задатак Комисије ће бити да процијени могуће проширење листе категорија дохотка и капитала које ће бити обухваћене аутоматском размјеном информација на дивиденде, капиталне добитке и дохотке од преноса права.

5.2.2. Спонтана размјена информација (енгл. *spontaneous exchange*)

Чланице могу спонтаном размјеном да доставе било коју информацију о ПДВ обвезницима или акцизама која се може прослиједити без претходног захтјева уколико је сматрају корисном за другу чланицу.

У случају директних пореза надлежна институција у једној чланици може доставити информацију надлежној институцији у другој чланици у сљедећим околностима:

- уколико има сазнања да може настати утаја пореза у другој чланици;
- у случају када би смањење пореске обавезе или ослобађања од пореза у једној чланици довело до повећања пореске обавезе у другој чланици;
- уколико се пословањем између субјеката који су обвезници у двије чланице управља преко једне или више земаља на начин да уштеда пореза може имати утицаја на једну или обје чланице;
- уколико чланица има сазнања да уштеда у порезима потиче од вјештачких трансфера добити унутар групе предузећа;
- у случају када информације могу бити релевантне за разрез пореске обавезе.

5.3. Заједничко учествовање у провјерама и истрагама

Систем службене сарадње између чланица подразумијева и заједничко учествовање у провјерама и истрагама у вези са обвезницима који послују у више чланица или чије пословање има ефеката на приходе више чланица ЕУ. Постоје два модалитета заједничког

учествовања у провјерама и истрагама. Истражитељи пореске управе чланице која потражује податке могу:

- боравити у просторијама пореске управе чланице која располаже информацијама;
- присуствовати провјерама и истрагама које се спроводе на територији чланице која располаже информацијама.

Боравак и присуство у пореској управи друге чланице регулише се међусобним споразумом. У горе наведеним случајевима сарадње службенику из друге пореске управе се могу дати копије докумената релевантних за предмет по којем се потражују информације. Ови службеници могу и да службено разговарају са обвезником и да испитују документацију. Овлаштени службеник који дјелује на територији друге чланице мора имати налог за истрагу и поступање на територији друге чланице и писмено овлаштење којим доказује свој идентитет.

У циљу прикупљања информација у вези са ланчаним пореским преварама, у ситуацијама када је то у интересу чланица, двије или више чланица могу договорити спровођење симултаних-истовремених контролних активности код једног или више повезаних пореских обвезника. Овакве контроле, будући да су опсежније и свеобухватније, са координисаном употребом ресурса, далеко су ефикасније него ограничене појединачне контроле пореских управа. Пореска управа сваке чланице треба идентификовати обвезнике за које треба покренути симултане контроле и о томе обавијестити друге чланице, наводећи разлоге, као и период за обављање контроле. Надлежне институције у другим чланицама којима је упућен позив за симултану контролу треба да одлуче по примљеном захтјеву. У случају одбијања захтјева морају одговорити писмено наводећи разлоге за то. У случају да надлежне институције чланица прихвате позив за симултану контролу потребно је да именују свог представника који ће надгледати и координисати симултане контролне акције.

5.4. Остали облици сарадње

5.4.1. Захтјев за службеном обавијести (енгл. *request for notification*)

Надлежна институција чланице ће институцију из друге чланице на њен захтјев и у складу са националним правилима о службеној достави обавијестити о свим инструментима и одлукама које потичу од те институције и које се тичу примјене прописа, који се односе на порезе које покрива Директива, на територију чланице у којој је институција која тражи податке успостављена. У захтјеву за доставу обавијести потребно је навести предмет доставе (инструмент, одлуку), назив, адресу и било коју другу релевантну информацију о подносиоцу захтјева. Надлежна институција ће одмах по пријему обавијестити подносиоца захтјева о свом одговору на захтјев за доставу, наводећи датум доставе одлуке или инструмента подносиоцу захтјева. Документација се може доставити поштом или електронски директно особи на територији друге чланице.

5.4.2. Повратно информисање (*feedback*)

Надлежна институција једне чланице може тражити од надлежне институције у другој чланици којој је доставила податке да достави повратну информацију о томе. Надлежна институција у другој чланици је дужна доставити повратну информацију што је прије могуће, а најдаље у року од три мјесеца након што су познати резултати истраге која се темељила на размијењеним информацијама. Повратна информација о аутоматски размијењеним информацијама се доставља једном годишње, у складу са билатералним споразумима између чланица.

5.5. Специфични облици сарадње

5.5.1. Eurofisc

Новом Регулацијом о сарадњи у подручју ПДВ-а, која се примјењује од 1.1.2012.г., се успоставља мрежа за брзу размјену информација између чланица, названа Eurofisc. Успоставом ове мултилатералне мреже биће знатно олакшана примјена правила службене размјене података и укупна сарадња чланица ЕУ у борби против ПДВ превара. Оквир мреже Eurofisc обухвата сљедеће сегменте:

- успоставу мултилатералног механизма за рано упозорење на ПДВ преваре
- координацију брзе мултилатералне размјене циљних информација
- координација рада и активности националних официра за везу у Eurofisc-у у вези примљених упозорења.

Учествовање чланица у Eurofisc мрежи је на добровољној основи. Информације које се размјењују су повјерљивог карактера. Европска комисија неће имати приступ подацима који се размјењују путем мреже. Надлежне институције чланице делегирају најмање једног службеника за везу са мрежом. Ови службеници ће одговарати само националној управи. За потребе учествовања у одређеним пољима рада Eurofisc-а службеници за везу ће између себе одредити координатора за одређени временски период. Координатори за одређена поља рада имају сљедеће задатке:

- да сакупљају информације од Eurofisc службеника за везу, те да их дистрибуирају осталим службеницима за везу у мрежи. Размјена информација се врши електронским путем;
- да осигурају обраду примљених информација од Eurofisc службеника за везу и дисеминацију резултата осталим службеницима за везу у мрежи;
- да осигурају повратне информације Eurofisc службеницима за везу који учествују у активностима;
- да подносе годишњи извјештај Eurofisc службеницима за везу који учествују у активностима.

5.5.2. Размјена најбоље праксе

Директивом о сарадњи у пољу директних и осталих индиректних пореза предвиђен је и специфични облик сарадње који подразумева размјену најбоље праксе између чланица. Чланице ће заједно са Комисијом испитати и оцијенити службену сарадњу прописану Директивом. Исто тако, оне ће размијенити искуства и најбољу праксу. У том смислу

Кретање робне размјене у периоду јануар - мај 2013

(Аутор: Александар Ескић)

Увод

У овом броју представљена је анализа робне размјене Босне и Херцеговине за првих 5 мјесеци 2013. године и директно се наставља на сличну анализу која се односила на првих 5 мјесеци 2012. године објављена у једном од претходних бројева. Напомене ради, као извор података су кориштене 'јединствене царинске исправе' (ЈЦИ) које Агенција за статистику БиХ преузима од Управе за индиректно опорезивање БиХ ради мјесечне обраде података робне размјене са иностранством.

Кретање робне размјене зависи од многобројних фактора; како њен обим, тако и њена структура. Према расположивим подацима, евидентно је да је дошло до пораста вриједности извоза током 2013. године у поређењу са истим периодом претходне године уз истовремен благи пад вриједности увоза. То наводи на уобичајен економски закључак да је Босна и Херцеговина у овом периоду побољшала своју спољнотрговинску позицију при чему је пораст вриједности извоза надмашила смањење вриједности увоза и тиме се Босна и Херцеговина додатно отворила тј. интегрисала у међународну економију.

Извоз у земље СЕФТА²-е је повећан за 4,6%, гдје се иначе пласира преко 30% вриједности укупног извоза, док је извоз у Европску унију порастао за преко 10% која апсорбује око 60% вриједности босанскохерцеговачког извоза. Истовремено, вриједност увоза из земаља СЕФТА-е је смањена за 7,6% у истом периоду, док је вриједност увоза из ЕУ порасла за 0,8%. То практично значи да је Босна и Херцеговина побољшала своју спољнотрговинску позицију како у односу на земље СЕФТА-е тако и у односу на земље Европске уније.

Глобално посматрано, до сада су се истицале двије основне тенденције, а то је да се опоравак свјетске привреде одвијао у двије брзине. Земље у развоју су биљежиле више стопе раста у односу на развијене земље. Сада се уочава нови тренд, а он се првенствено односи на развијене земље. Док се предвиђа да ће привреда САД-а расти по стопи од 1,9% у 2013. години тј. 3,0% у 2014. години, привредна активност у ЕУ ће имати негативну стопу раста од 0,3% у 2013. години тј. позитивну стопу раста од 1,1%. За земље у развоју се предвиђа висока стопа раста од 5,3% у текућој тј. 5,7% у идућој години. Раст највеће свјетске привреде је резултат наставка дјеловања монетарне политике ниских каматних стопа, мјера фискалне консолидације и повећања тражње на тржишту некретнина и трајних роба.

Негативне пројекције раста у ЕУ резултат су слабости унутар саме ЕУ. Тако се предвиђа скроман раст од око 1% Њемачке као најјаче европске економије док се за Француску, Италију и Шпанију предвиђа пад економских активности. Ове слабости су посљедица мјера фискалне консолидације, слабијих извозних могућности и ниског степена повјерења. Вјерује се да политика јаког еура свакако доприноси умањеним извозним перформансама земаља еурозоне.

Током 2012. године темпо раста спољнотрговинске размјене на глобалном нивоу је био у паду што постаје значајније обзиром да је обим свјетске трговине био нешто нижи још у претходној години. Флукуације свјетске трговине су биле више изражене од промјене кретања свјетског БДП-а. Током последњих 12 година, а на основу стварних података, свака

² СЕФТА – Уговор о слободној трговини земаља Централне Европе

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

промјена свјетског БДП-а је резултовала скоро 4 (тачније 3,74) пута интензивнијом истосмјерном промјеном вриједности свјетске трговине³.

У претходном раздобљу цијене роба су имале снажне осцилације. Укупан индекс цијена роба⁴ је пао за 9% након што је достигао свој максимум у априлу 2011. године услед смањене потражње и неизвјесног опоравка свјетске привреде. Цијене минералног уља су порасле за 15% захваљујући смањеној производњи и повећаној потражњи земаља у развоју као и САД-а за овом робом. Цијене метала су порасле за 10% на основу очекивања у смислу повећане потражње привреда земаља у развоју.

Краткорочне пројекције кретања цијена роба укључујући минерално уље говоре да се може очекивати смањење цијена за 2% у 2013. години. Очекује се да ће и цијене енергената пасти за 3% услед повећане производње и понуде ових роба на тржишту. Цијене хране би могле такође пасти за 2% захваљујући бољим временским условима ове године. Једино се очекује да ће цијене метала порастати за 3% што је у складу са очекивањима у погледу глобалног привредног опоравка и повећане потражње за овом врстом роба.

У истом периоду, привреда Европске уније наставља борбу са посљедицама дубоке финансијске и економске кризе тако да ће привреда веома споро хватати корак током ове године. Очекује се постепена стабилизација економских активности још у првој половини 2013. године док се већ у другој половини године предвиђа позитиван раст уз процјену снажнијег раста реланог БДП-а у 2014. години како инвестиције и потрошња постану главни генератори раста. Истовремено пројекције говоре да ће домаћа потражња остати скромна обзиром да висок дуг ограничава раст кредитног сектора.

Укупно посматрано, очекује се благи пад БДП-а у 2013. години док се већ наредне године предвиђа раст од 1,5%. Због значајности у спољнотрговинској размјени Босне и Херцеговине издвајају се пројекције раста привреде Њемачке од 0,4% и 1,8%, Италије од -1,3% и 0,7%, Словеније од -2,0% и -0,1%, Аустрије од 0,6% и 1,8% као и Хрватске од -1,0% и 0,2% у 2013. и 2014. години респективно⁵. Стопа незапослености би се могла кретати у Њемачкој на нивоу од 5,4%, Италији око 12%, Словенији 10%, Аустрији 4,7% и Хрватској око 20%.

Уколико се посматрају економије 6 земаља југоисточне Европе, међу којима је и Босна и Херцеговина, евидентиран је пад привредних активности током претходне године уз истовремен наставак снажног раста незапослености који се приближио нивоу од 25%. Погоршање спољних услова уз истовремен утицај снажне зиме и наставак раста незапослености утицали су на пад потрошње, инвестиција и извоза. Фискална конослидација и опоравак финансијског сектора одвија се веома споро уз истовремен пораст учешћа лоших кредита у укупном кредитном портфолију банкарског сектора. У 2013. години очекује се раст од 1,6% уз веома наглашене ризике по ове пројекције. Отежавајуће околности које би могле утицати на кретање привреде је неизвјестан опоравак еурозоне и високе робне цијене; посебно хране и минералног уља. Управо су то ризици од којих није имуна нити једна од посматраних земаља.

Кретање основних показатеља робне размјене

У претходним периодима вриједност увоза и извоза је снажно флукутирала што се може видјети на Графикону 1 док су стопе промјена доста скромније у текућој години. Вриједност извоза је, након снажног раста од 30,8% у 2010. години наставила падати наредне двије

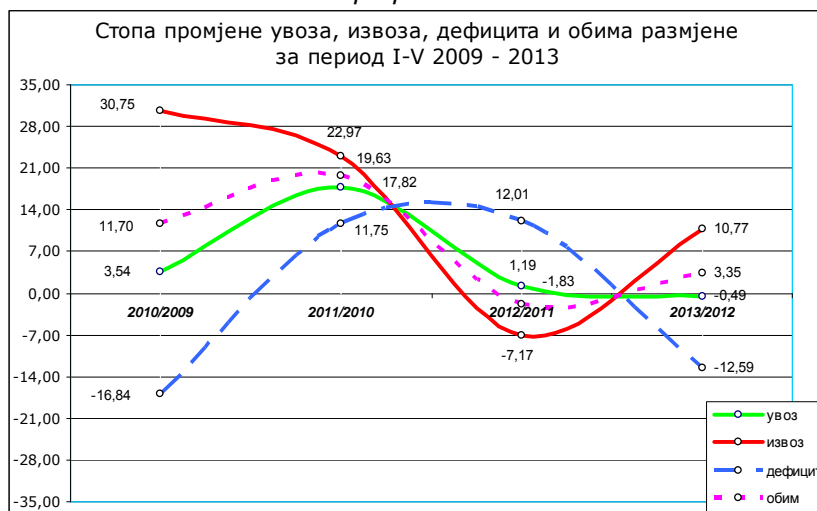
³ World Economic Report – Hopes, Realities, Risks (April 2013), International Monetary Fund, Washington DC, April 2013

⁴ IMF Commodity Price Index

⁵ European Economic Forecast (Spring 2013), European Commission, Directorate General for Economic and Financial Affairs, Bruxeless, 2013

године и достигла негативну стопу раста од 7,2% у 2012. години па потом порасла за 10,8% у 2013. години. Што се тиче увоза, стопа раста је била позитивна све до 2013. године када по први пут биљежи негативну стопу од 0,5%.

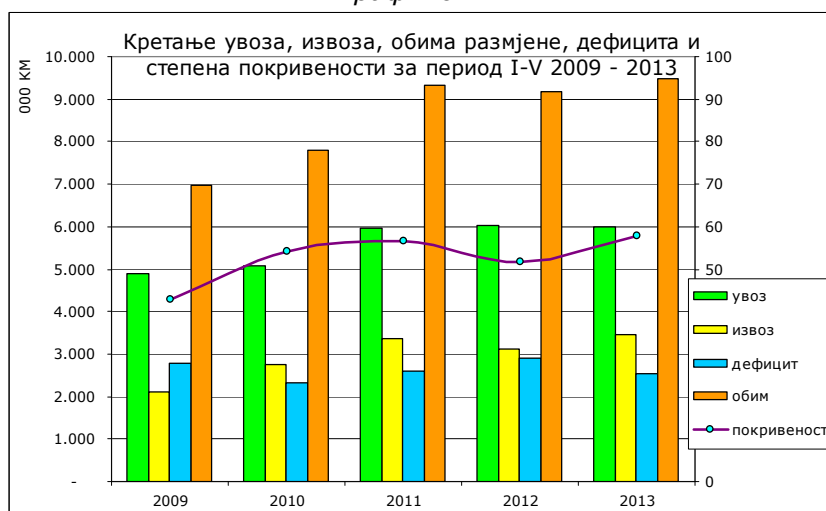
Графикон 1

Извор: Агенција за статистику БиХ, 2013 Статистика робне размјене са иностранством

Тако имамо да је дефицит спољнотрговинске размјене растао за око 12% током претходне двије године да би током првих 5 мјесеци текуће године пао за преко 12% док је обим константно растао са изузетком прошле године.

Графикон 2

Извор: Агенција за статистику БиХ, 2013 Статистика робне размјене са иностранством

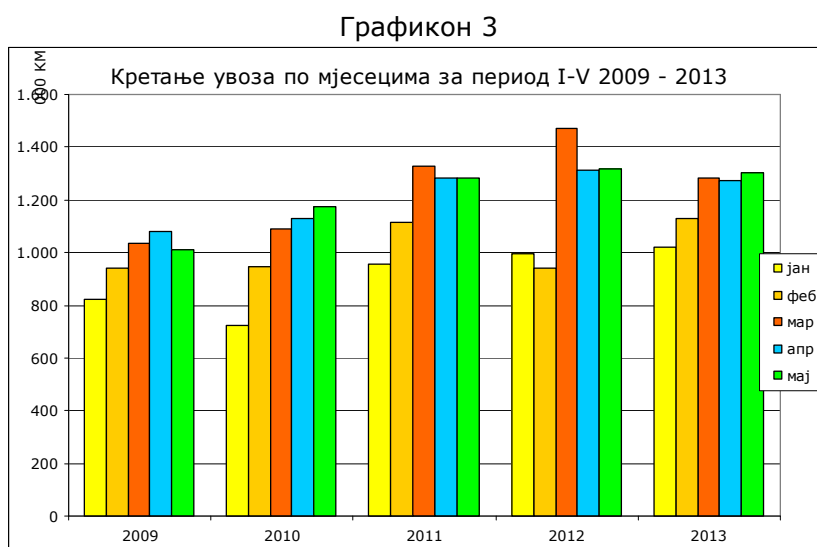
На Графикону 2 приказане су апсолутне вриједности основних показатеља спољнотрговинске размјене БиХ са иностранством за период 2009 – 2013. година.

Крива 'покривеност' представља заправо проценат покривености увоза извозом (десна скала). Вриједност овог коефицијента се кретала константно изнад 50% (са изузетком 2009. године) и достигла је своју рекорну вриједност од 57,6% током првих 5 мјесеци 2013. године.

Истовремено, према подацима Агенције за статистику БиХ, примјетно је повећање само увозних цијена за 1,3% док су извозне остале непромијењене. Највише су се промијениле цијене производа који припадају групи 'пољопривреда, лов и шумарство'.

Кретање и структура увоза

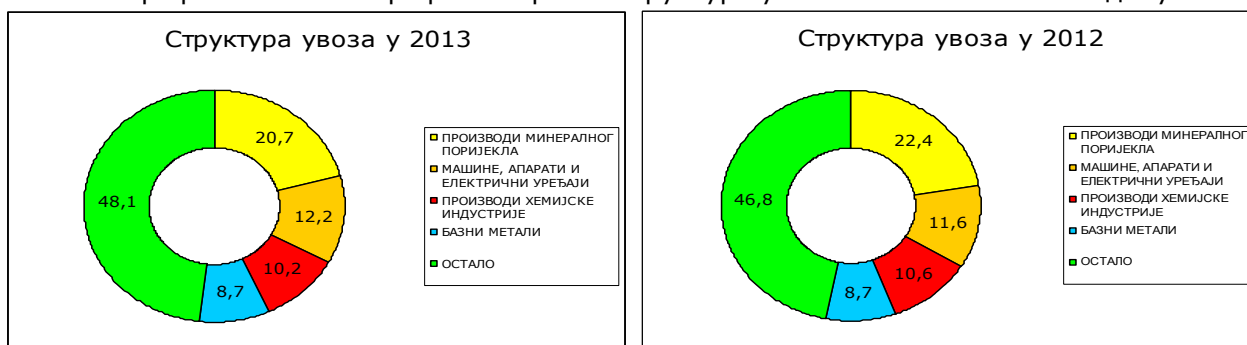
На графикону 3 приказане су вриједности увоза по мјесецима за период 2009 -2013 година. Може се примјетити да је укупна вриједност увоза нагло скочила (за око 20%) у 2011. години у односу на претходне године. исто тако је примјетно да су најмања одступања у смислу вриједности увоза мјесечно посматрано у 2013. години.

Извор: Агенција за статистику БиХ, 2013 Статистика робне размјене са иностранством

На графиконима 4 и 5 представљена је структура увоза за 2012. и 2013. годину. Класификација је усклађена са одјељцима хармонизованог система.

Графикони 4 и 5: Графички приказ структуре увоза за 2012. и 2013. годину

Извор: Агенција за статистику БиХ, 2013 Статистика робне размјене са иностранством

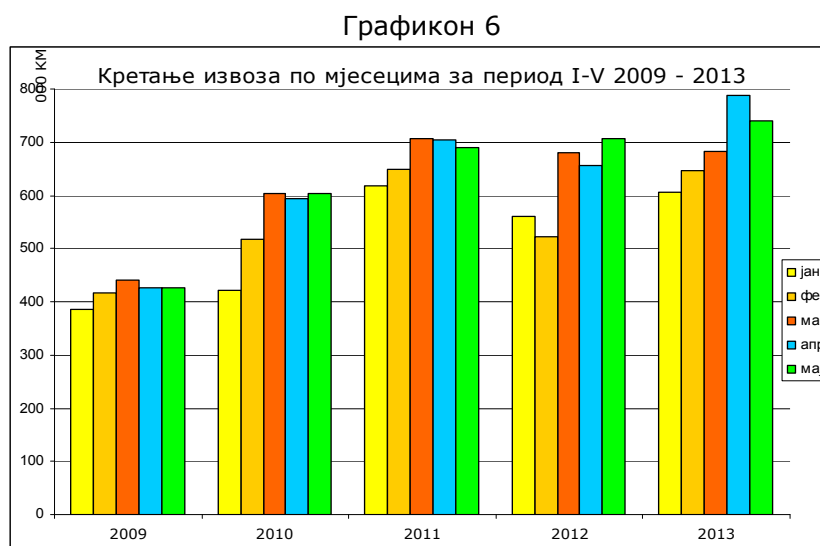
Најзначајнија група производа током посматране претходне двије године су производи минералног поријекла. Под тиме се подразумијевају минерална горива, минерална уља и производи њихове дестилације, електрична енергија, битуменске твари и минерални воскови. Примјетно је да је њихово учешће опало са нивоа од 22,4% у претходној години на 20,7% у текућој години. Ако се посматра удио вриједности увоза ове групе производа у вриједности

укупног извоза, може се видјети да он износи 36% што је за 5 процентних поена мање него прошле године.

На другом мјесту по вриједности се налази група производа машине, апарати, механички и електрични уређаји. Њихов удио је порастао са 11,6% на 12,2% у текућој години. Трећа група производа по значајности представља производе хемијске индустрије. Њихово учешће је благо опало на ниво од 10,2% у текућој години.

Кретање и структура извоза

На Графикону 6 представљене су вриједности извоза на мјесечном нивоу за период 2009 – 2013 година. Извоз достиже своју рекордну вриједност током мјесеца априла и маја 2013. године. Вриједност извоза у текућој години је већа за преко 335 милиона КМ у односу на претходну; односно за 10,8%. Чак је већа и од вриједности извоза у 2011. години за скоро 100 милиона КМ или 2,8%.

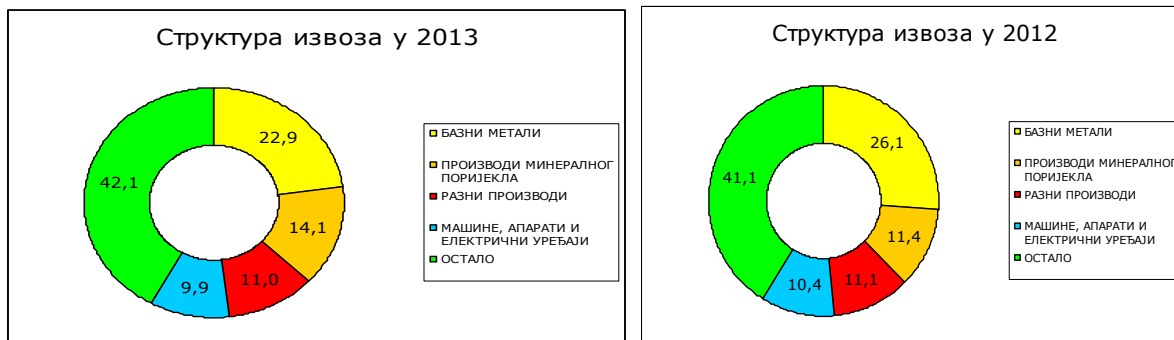

Извор: Агенција за статистику БиХ, 2013 Статистика робне размјене са иностранством

На Графиконима 7 и 8 представљена је структура извоза за претходну и текућу годину. Класификација је усклађена са одјељцима хармонизованог система. Најзначајнија група производа су базни метали и производи од базних метала. Њихово учешће је нагло пало са 26,1% на 22,9%. У овој групи свакако предњаче жељезо и челик.

Истовремено је забиљежен раст учешћа групе производа минералног поријекла. Њихово учешће је нагло порасло на 14,1% текуће године. Под тим се подразумијевају минерална горива, минерална уља, електрична енергија, као и битуменске твари и минерални воскови. Пораст извоза електричне енергије за скоро 4 пута је свакако најзаслужнији за ову снажну промјену. У апсолутном смислу пораст вриједности извоза електричне енергије износио је преко 180 милиона КМ и свакако је дао највећи допринос пораста извоза из БиХ уопште.

Графикони 7 и 8: Графички приказ структуре извоза за 2012. и 2013. годину

Извор: Агенција за статистику БиХ, 2013 Статистика робне размјене са иностранством

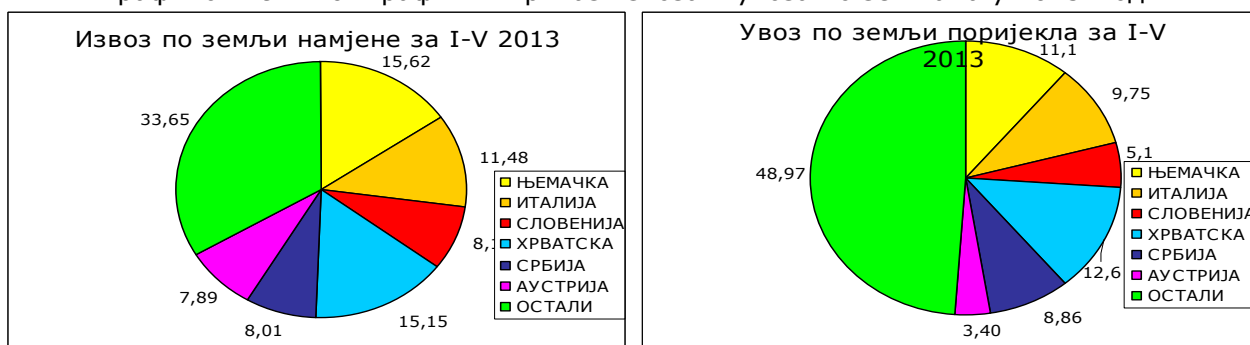
На трећем мјесту по значајности се налази група производа машине. Апарати, механички и електрични уређаји. Ако се посматра сама структура ове групе производа може се видјети да на машине, апарате, механичке уређаје и котлове отпада скоро 70% у односу електричне машине, опрему и њихове дијелове отпада око 30%.

Најзначајнији спољнотрговински партнери БиХ

На Графиконима 9 и 10 приказани су најзначајнији спољнотрговински партнери БиХ у 2013. години. Јасно се види да се највише роба увозило из Хрватске и то 12,7% укупне вриједности увоза у посматраном периоду. Потом слиједи Њемачка са 11,1%, Италија са 9,8% и Србија са 8,9%.

Што се тиче вриједности извоза Њемачка и Хрватска су апсорбовале приближно једнако, а то укупно износи скоро 31% вриједности укупног извоза. Потом слиједи Италија са 11,5% па онда Словенија, Србија и Аустрија по око 8% свака. Дефицит робне размјене са Србијом Хрватском износи 38,5% док са Њемачком и Италијом износи нешто мање од 25%. Појединачно највећи дефицит од ових одабраних земаља БиХ остварује са Србијом и он износи 48%.

Графикони 9 и 10: Графички приказ извоза и увоза по земљама у 2013. години

Извор: Агенција за статистику БиХ, 2013 Статистика робне размјене са иностранством

Консолидовани извјештаји

(припремила: Александра Регоје)

Табела 1. (Консолидовани извјештај: ЈР и општа влада, Q1 2003)

У складу са обавезама по Stand by аранжману Одјељење квартално објављује консолидоване извјештаје о владиним операцијама⁶. Приходи у овим извјештајима евидентирани су на готовинској основи, а индиректни порези се односе на евидентирани приход у датом временском периоду свих корисника укључених у извјештај. У условима када би у извјештај биле укључене све јединице које се финансирају из ове врсте прихода, износ индиректних пореза опште владе одговарао би износу укупно распоређених средстава са Јединственог рачуна УИО (ЈР). Обзиром да у консолидованим извјештајима опште владе нису обухваћене дирекције за цесте, износ укупних индиректних пореза исказаних у приходима разликује се од распоређених средстава са ЈР за директне дознаке које нису већ обухваћене у приходе и расходе извјештајних јединица, као и за износ евентуалног неслагања због временског помака евидентирања расподеле средстава са ЈР и примљених средстава појединих нивоа власти.

Укључивањем операција ЈР у консолидоване податке опште владе омогућава приказивање аналитике индиректних пореза умјесто сумарне ставке распоређених прихода. Израђен на овај начин, ниво консолидованих прихода укључује укупан износ нето прихода од индиректних пореза а у расходима су укључени износи неконсолидованих средстава са ЈР⁷.

Прелиминарни консолидовани извјештај "ЈР и општа влада" укључује:

- приходе од индиректних пореза које прикупља Управа за индиректно опорезивање на Јединствени рачун,
- трансфере са Јединственог рачуна УИО,
- приходе и расходе буџета институција Босне и Херцеговине,
- приходе и расходе буџета Федерације БиХ, кантона, општина* и фондова,
- приходе и расходе буџета Републике Српске**, општина и фондова,
- приходе и расходе буџета БД и фондова.

Извјештај не укључује неусклађене приходе прикупљене на ЈР УИО.

* процијењени су подаци за Град Мостар од стране ФМФ

**Обухваћено: (А) буџет Републике и ванбуџетска средства евидентирана у Главној књизи трезора РС, (Б) укупно ино-задужење за пројекте који се реализују преко општина и предузећа, (В) податке корисника буџета Републике који имају властите банковне рачуне (укључујући и неке јединице за имплементацију ино-пројеката формиране при министарствима).

⁶ http://www.oma.uino.gov.ba/09_izvjestaji.asp?l=s

⁷ Износ неконсолидованих средстава на ЈР обухваћен на линији „Субвенције, донације, трансфери“
Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Прелиминарни консолидовани извјештај: ЈР и општа влада (2013)

	Q1
Укупни приходи	2.499,9
Порези	1.301,8
Директни порези	235,9
Порези на доходак и добит	205,9
Порези на плаћу и радну снагу	3,9
Порез на имовину	26,0
Индиректни порези (нето)	1.054,9
ПДВ	678,5
Акцизе	270,9
Путарина	55,9
Царине	45,9
Остали индиректни порези	3,7
Остали порези	10,9
Доприноси за социјално осигурање	930,6
Грантови од страних влада и међународних организација	6,3
Непорески приходи	258,3
Трансфери од осталих буџетских јединица	2,8
Укупни расходи	2.509,1
Текући расходи	2.470,0
Бруто плате и накнаде запослених	785,8
Издаци за материјал и услуге	443,9
Дознаке на име социјалне заштите	1.053,2
Издаци за камате	37,5
Издаци по основу камата у иностранству	19,1
Издаци по основу камата у земљи	18,4
Субвенције, донације, трансфери	79,1
Други расходи	70,5
Нето издаци за нефинансијску имовину	39,2
Издаци за нефинансијску имовину	44,7
Примици од нефинансијске имовине	5,5
Бруто/Нето оперативни биланс	30,0
Нето позајмљивање/задуживање	-9,2

Табела 1.